

ZO DOEN ZIJ HET: CLIL in de praktijk

**BRUSSEL
VOL TAAAL**

School

Comenius Atheneum Koekelberg

Situering van de school

Het Comenius Atheneum is een opstartende ASO-school vlakbij metro Simonis. De school opende de deuren op 3 september 2018. Sindsdien start er elk schooljaar een nieuw jaar op.

Het team werkt een leerlijn 'taalverwerving' uit, met aandachtspunten gespreid over zes jaar. Daarnaast focust het team op alle leerlingen versterken in zelfsturend leren.

Wat?

Waarom?

De school streeft ernaar dat alle leerlingen vlot drietalig zijn wanneer ze afstuderen. Ze speelt in op de intrinsieke motivatie van de leerlingen om te durven spreken, om talen te leren, om over het muurtje te kijken, om te durven fouten maken. Hiervoor is een motiverend en warm leerklimaat erg belangrijk.

Wat?

Vanuit de visie 'elk vak is een CLIL-vak'¹ besteedt elke leerkracht aandacht aan de vakinhoud én aan de taalverwerving. De school biedt CLIL-vakken aan. Zo kunnen de leerlingen bijvoorbeeld kiezen voor geschiedenis in het Frans. Daarnaast beschouwen de leerkrachten ook de vakken die in het Nederlands gegeven worden als een CLIL-vak. Op die manier verlagen ze de talige drempels voor de niet-Nederlandstalige leerlingen.

Het team zet de multiculturele rijkdom van de leerlingen in. Het besteedt positieve aandacht aan alle thuistalen en maakt ze zichtbaar in de school.

Leerpaden

De school zet niet alleen in op CLIL, maar zette ook een zogenaamde flexwerking op. Dit betekent dat elke leerkracht de leerstof aanbiedt via verschillende leerpaden. De graad van zelfsturing bepaalt hoe moeilijk het leerpad is. Zo is er het leerpad van de wandelaar met extra instructie, dat van de jogger die zelfsturend doorheen de leerstof gaat of dat van de hardloper die extra verdieping aankan. Elke leerling kiest zelf een leerpad volgens de eigen mogelijkheden. De differentiatie gebeurt zowel op vlak van taal als op vlak van inhoud.

Professionalisering van het team

Deze aanpak vraagt overleg en inzicht van de leerkrachten. Ze hanteren hierbij vaste kaders en methodieken als houvast. De taalleerkrachten en de werkgroep talenbeleid ondersteunen het team. Daarnaast ontwikkelen ze een schooleigen kader met inzichten uit CLIL, woordenschatverwerving en EDI². Hierbij krijgen ze ondersteuning van OCB.

Het team zet in op leren van en met elkaar, samen zoeken naar mogelijkheden en oplossingen, onder andere via leergroepen en intervisies. Daarnaast krijgt het team ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdienst, overlegt het met andere CLIL-scholen enz.

¹ CLIL staat voor Content and Language Integrated Learning en is een vorm van meertalig onderwijs in het secundair onderwijs: onderwijs van een niet-taalvak in een andere taal dan het Nederlands. Zie: www.brusselvoltaal.be/meer-weten/wettelijk-kader

² EDI of expliciete directe instructie betekent dat je soms in het onderwijsleerproces kennis, inzichten en vaardigheden doelgericht onderwijst.

Tips

- Ga op zoek naar werkbare inzichten en bouw kaders uit die houvast geven als je lessen uitwerkt. Zo gebruikt de school een handige checklist om de eigen lessen te beoordelen. De checklist is gebaseerd op 'How CLIL is my course?' van het GO! en op *Klaar voor CLIL. Het CLIL-handboek voor Vlaanderen en Nederland*.³
- Bouw systematisch overleg in met het hele team. Zorg voor diepgaande uitwisseling via leergroepen en intervisies.
- Ga in overleg met andere scholen die CLIL organiseren. Inspireer elkaar met praktische tips.
- Bekrachtig de meertaligheid van de leerlingen. Vertaal en verklaar woorden. Maak hiervoor gebruik van de thuishalen. Geef leerlingen inzicht in taalverwervingsprocessen en moedig hen aan om fouten te durven maken.

³ Martens, L. en Van de Craen, P. (2011). *Klaar voor CLIL. Het CLIL-handboek voor Vlaanderen en Nederland*. Leuven, Acco.

Voorbeelden

- Elk vak is een CLIL-vak met aandacht voor taalverwerving.
 - o Afbeeldingen verduidelijken de schooltaal en vormen een woordenboek voor alle leerlingen, ongeacht hun voorkennis.
 - o Leerkrachten bieden expliciet taalsteun en hulp om antwoorden te formuleren.

	Regarder – lire Kijken - lezen	Travailler en groupe Samenwerken in groep	
	Écouter luisteren	Utiliser l'ordinateur Computer gebruiken	
	Parler spreken	Envoyer ou recevoir un mail Een mail sturen of ontvangen	
	Réfléchir Nadenken	Demander quelque chose Poser une question Een vraag stellen	
	Écrire – dessiner Schrijven - tekenen	Le ou la professeur(e) De leerkracht	
	Étudier par cœur van buiten leren	Evaluer les objectifs Leerdoelen evalueren	

Comment écrit-on ce mot ? Hoe schrijft men dit woord ?

Comment prononce-t-on ce mot ? Hoe spreekt men dit woord uit ?

Pouvez-vous répéter s'il vous plaît ? Wilt u het herhalen aub ?

Pourriez-vous m'expliquer ceci ? Wilt u me dit uitleggen aub ?

- Een voorbeeldles geschiedenis in het Frans.

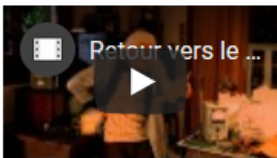
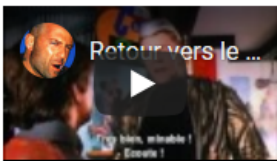
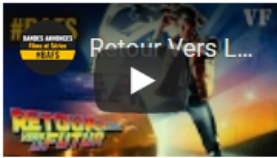
Deze discussie wordt beoordeeld: 5 punten mogelijk

3A HIST Débat: retour vers quel passé?

Rozewinde Gerits

Imagine qu'on peut retourner dans le futur ou dans le passé...

Choisis si tu veux retourner vivre dans le passé des romains ou dans le passé des grecs.

- Ecris minimum 5 phrases complètes
- Minimum cinq arguments et chaque argument a un fait historique complet
- Pose-toi des questions comme qui? quoi? quand? comment? quoi? comment?
- Utilise ta fantaisie

Soutien linguistique:

- S'il existait une machine pour voyager dans le temps, je voyagerais vers le temps des grecs/romains...
- Où: Je visiterai l'Acropole parce que j'aimerais voir le monument... au moment où ils l'ont construit...
- Quand: Je voudrais retourner à Rome exactement en l'an 44 avant J.C. parce qu'alors, je pourrais voir...
- Qui: Je retournerais au passé des grecs pour rencontrer le philosophe... et je lui demanderais...
- Pourquoi: Je pense que l'époque romaine/grecque est plus intéressant à revisiter que l'époque romaine/grecque parce que...
- ...

- De leerlingen reflecteren op hun leerproces⁴ en delen leerervaringen. Met deze feedback speelt de leerkracht nadien in op wat de leerlingen interesseert.
- De leerlingen kiezen zelf de taal en mogen fouten maken. Dit verhoogt hun enthousiasme en leidt tot meer.
- spreek- en schrijfdurf. De inhoudelijke boodschap is belangrijker dan de taalfouten of taalkeuze. Gaandeweg verbetert hun taalvaardigheid.

Pendant ce cours, j'ai appris...

- Ik heb geleerd dat ik goed moet opletten om alles te begrijpen.
- geleerd om met stress om te gaan
- we hebben geleerd dat als we zelf de taal niet begrijpen het belangrijk is om naar de afbeeldingen te kijken.
- van alles
- j'ai appris pendant ce cours la definition de objectif et subjectiv
- dat ik veel moet inhalen
- ik heb geleerd in deze les goed te studeren om een goed cijfer te kunnen halen en heb achterhaalt dat opletten in de les vorige jaren me heeft geholpen
- j'ai appris plus de français pendant les cours
- ik heb gevonden dat mijn micro niet werkt
- ik heb tijdens de les veel nieuwe woorden geleerd en ik heb ook geleerd over girafen en pauwen
- ik heb geleert dat ik de andere kon helpen als ze een vraag hadden
- Deze lessen heb ik meer Frans geleerd: Definitie van objective en subjective, de periodes in het Frans, de verschillende kalenders bv: calendrier Grégorian,... Hoe ik fake news kan detecteren
- je ne sais pas
- Le devoir ma appris de nouvelle chose sur les girafes: J'ai appris que les girafes peuvent aussi avoir un petit cou
- moi j'ai appris que avec les documents primaires et secondaires
- dat geschiedenis heel ... is in het frans om dat ik vroeger 20 min studeerde en nu 3u
- ik heb geleerd dat ik veel moet studeren
- hoe we beter kunnen studeren
- Ik heb nieuwe franse woorden geleerd: audio-visuel, oral, iconographique, ...
- maar we leren tog veel met geschiedenis
- beter studeren
- ik ook ik heb veel nieuwe woorden geleerd.
- Op de juiste manier ademen
- a moi aussi j ai appris le truc de la girafe

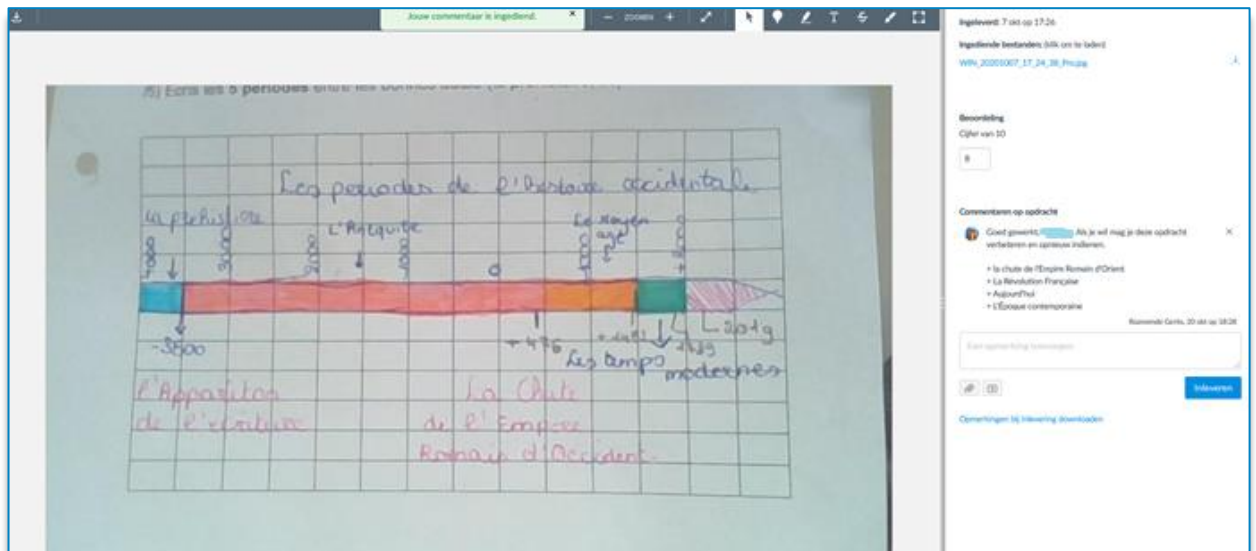
Pourquoi les espèces évoluent-elles ?

Le monde dans lequel nous vivons change constamment, et les espèces qui y vivent, y compris les êtres humains, doivent s'adapter aux modifications de leur environnement pour survivre. Les membres d'une espèce capables de survivre aux changements ont le plus de chances de se reproduire et de transmettre leur patrimoine génétique aux **générations** futures. Les girafes n'ont pas toujours eu un long cou. Leur cou s'est allongé au cours des générations successives, la sélection favorisant les individus ayant le cou le plus long afin de brouter les feuilles des arbres à une grande hauteur. Cette évolution est une réponse aux changements de l'environnement de la girafe.

8

⁴ Dit zijn de letterlijke antwoorden van de leerlingen uit het eerste middelbaar. Ze schrijven in een taal naar keuze, lezen elkaars inbreng en leren zo spontaan Frans.

- Leerlingen fotograferen opdrachten op papier om ze online in te dienen.
 - o Ze krijgen er persoonlijke feedback op.
 - o Procesequelutie motiveert. Leerlingen mogen de opdracht meermaals opnieuw maken en weer indienen wanneer ze een betere evaluatie willen.

- De meeste leerlingen zijn meertalig! Wees fier op die taalrijkdom en leg linken naar de moedertaal om nieuwe woorden te leren.
 - o Met welke taal werk je elke dag (handen)?
 - o Welke taal spreek je als je buiten rondwandelt (voeten)?
 - o In welke taal druk je je gevoelens uit (hart)?
 - o In welke taal denk/droom je (hoofd)?
 - o Welke taal wil je leren (denkballon)?

